

Høringsnotat forskrift om fornøyelsesinnretninger

1 – Innledning

1.1. Bakgrunn for arbeidet

Statens jernbanetilsyn (SJT) overtok ansvaret for å føre tilsyn etter tivoli-loven fra Det Norske Veritas 1. januar 2012. I forbindelse med dette ble det fra Kommunal og moderniseringsdepartementets side forutsatt at regelverket skulle evalueres og gjennomgå. Dette har resultert i at departementet har laget et utkast til ny lov. SJT etablerte derfor et prosjekt som har evaluert det detaljerte regelverket som utfyller gjeldende tivoli-lov, og det er i den forbindelse utarbeidet en rapport som evaluerer tilsynsmetodikk og regelverk.

Forslaget til ny forskrift om fornøyelsesinnretninger skal erstatte forskrift til lov om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker, forskrift om fornøyelsesinnretning i tivoli og fornøyelsesparker, forskrift om utleiegokart og forskrift om vannrutsjebane.

Hensikten er først og fremst å forenkle og sikre et regelverk som ivaretar tilfredsstillende sikkerhet for brukere av fornøyelsesinnretninger. De spesielle forskriftene, med unntak av forskrift til lov om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker, fremstår som svært detaljerte og uoversiktlige. Det er vanskelig å finne tilstrekkelige hjemmelsgrunnlag og hjemmelshenvisninger. Mange kapitler og bestemmelser er gjentatt i flere forskrifter, noe som unødvendig bidrar til å øke volumet på forskriftsverket. Gjeldende forskrifter var i sin tid utarbeidet som standardvilkår av Det Norske Veritas, og det er derfor nødvendig med en vesentlig omarbeiding for å få regelverket inn i en juridisk kontekst og i samsvar med prinsippene for god lovteknikk.

Statens jernbanetilsyn (SJT) anser at brukere av forskriftsverket er best tjent med at det kun utarbeides én spesialforskrift på området med mer overordnede og funksjonelle krav.

2. Arbeidet med utkast til ny forskrift om fornøyelsesinnretninger

2.1. Målsetting

En gjennomgang av gjeldende forskrifter for tivoli og fornøyelsesparker har vært nødvendig for å gjøre regelverket mer tilpasset dagens situasjon. Evalueringen av gjeldende regelverk viste at det er behov for en bred revisjon, slik at hjemmelsgrunnlagene tydeliggjøres. I tillegg er det nødvendig å oppdatere begreper, definisjoner, nivået på forskriften og at bestemmelsene i forskriften har en tydelig sammenheng.

Det er mange ulike aktører som driver fornøyelsesinnretninger, og innretningene varierer med hensyn til størrelse og kompleksitet. Det har derfor vært et formål å forenkle regelverket, både når det gjelder innhold og struktur.

2.2. Arbeidsmetodikk

I forkant av utarbeidelsen av forskriftsutkastet ble det utarbeidet en kartleggingsrapport om regelverket og tilsynsmetodikken. Det er også utarbeidet en evalueringsrapport om regelverket og tilsynsmetodikken. Rapportene har vært viktige

premisser for utarbeidelsen og innretningen av forskriftsutkastet. Det ble ved prosjektstart nedsatt en egen referansegruppe med deltakere fra næringen, som har gitt nyttig veiledning og verdifulle innspill underveis i arbeidet.

2.3. Overordnede prinsipper for arbeidet

Det har vært en målsetting å etablere en klarere regulering av ansvarsforhold ved at pliktene i regelverket er tydeliggjort, blant annet ved at den årlige sikkerhetsmessige godkjenningen erstattes av en driftstillatelse. Dette vil tydeliggjøre at det er den som har driftstillatelsen som har ansvaret for å sørge for sikker drift av fornøyelsesinnretningen.

De någjeldende forskrifter inneholder i betydelig grad detaljerte krav til ulike kategorier fornøyelsesinnretninger. Dette medfører at de blir mer omfattende enn nødvendig. I tillegg er det slik at det for en del innretninger ikke foreligger detaljerte krav eller en klar henvisning til å benytte relevante standarder. Dette gjør at det kan være vanskelig å avgjøre om en fornøyelsesinnretning har et tilstrekkelig sikkerhetsnivå. Dette betyr også at forskriftene er lite fleksible, og kan være til hinder for etablering av ny teknologi og nye typer fornøyelsesinnretninger.

I forskriftsutkastet er derfor foreslått mer bruk av overordnede og funksjonelle krav og henvisning til relevante internasjonale standarder. Utkastet inneholder derfor færre detaljkrav enn de någjeldende forskrifter.

Slik sett, vil det kunne tenkes flere ulike måter å tilfredsstille kravene i forskriftsutkastet på, noe som framgår nedenfor i kommentaren til § 2-12.

Regelverket skal åpne for avstemming av tilsynsmetodikken mot generelle, anerkjente, bransjeuavhengige prinsipper og anbefalinger for tilsyns- og revisjonsvirksomhet.

3 - Generelt om utkastet

3.1 Generelt om forskriftsutkastet

Forskriftsutkastet erstatter som nevnt innledningsvis fire forskrifter gitt i medhold av tivoliloven fra 1991. Slik forskriften nå er utformet vil den gjelde for alle kategorier fornøyelsesinnretninger. En av fordelene ved å ha én forskrift som gjelder alle fornøyelsesinnretninger er at forhold som omfatter alle kategorier fornøyelsesinnretninger nå kun blir regulert ett sted.

Forskriftsutkastet er foreslått delt inn i seks kapitler:

Kapittel 1 inneholder generelle bestemmelser om virkeområde, formål, definisjoner og fastsettelse av tilsynsmyndighet.

Kapittel 2 har generelle krav til virksomhet som driver fornøyelsesinnretning, blant annet krav til driftstillatelse, forsikringsdekning, varslings- og rapporteringsplikt ved uønskede hendelser, sikkerhetsstyringssystem, mv.

Kapittel 3 har driftskrav til virksomhetene, herunder krav til personell, vedlikehold og beredskap.

Kapittel 4 omhandler tekniske krav til fornøyelsesinnretninger.

Kapittel 5 inneholder tilleggskrav til utleiegokart.

Kapittel 6 har bestemmelser om tilsyn med forskriften, klageinstans for vedtak truffet av tilsynsmyndigheten, samt overgangs- og ikrafttredelsesbestemmelser.

3.2 De viktigste endringene i utkastet

3.2.1 Forenkling av regelverket

De någjeldende fire forskriftene er til dels omfattende og lite oversiktlige å finne frem i. Sammenlåingen til én forskrift representerer derfor i seg selv en forenkling av regelverket.

Dernest er strukturen i regelverket forenklet, fra en omfattende avsnittsnummerering til paragrafer.

3.2.2 Sentrale materielle endringer

Det er foreslått få endringer av materiell betydning.

Definisjonen av fornøyelsesinnretning er endret i tråd med Kommunal- og moderniseringsdepartementets forslag til ny lov om godkjenning og drift av fornøyelsesinnretninger (tivoliloven).

Det foreslås innført et krav om driftstillatelse som skal gjelde så lenge virksomheten oppfyller forskriftens krav for å inneha slik tillatelse. Dette vil erstatte dagens bestemmelser om at fornøyelsesinnretninger skal ha en årlig sikkerhetsmessig godkjenning. Dagens årlige sikkerhetsmessige godkjenning baserer seg på innsendelse av dokumentasjon som årsrapport, kopi av forsikringspolise mv., og har i praksis liten sikkerhetsmessig betydning. Endringen vil medføre en forenkling for både virksomhetene og Statens jernbanetilsyn.

Det gjeldende kravet om stedlig tilsyn før godkjenning kan gis, videreføres ikke. Dette innebærer at Statens jernbanetilsyn på bakgrunn av en risikovurdering vil avgjøre om det skal foretas befaringskontroll før driftstillatelse gis. På samme måte vil en risikovurdering danne basis for hvordan det løpende tilsynet med virksomhetene skal innrettes.

I motsetning til i dag åpner forskriftsutkastet for at en virksomhet med flere fornøyelsesinnretninger kan tegne en forsikring samlet for virksomhetens fornøyelsesinnretninger. Dette antas å representere en besparelse for virksomheter med flere innretninger.

I gjeldende forskrifter er det krav til årsrapportering for den enkelte fornøyelsesinnretning til Statens jernbanetilsyn. Årsrapporteringen er i hovedsak en bekreftelse på at kontroll og vedlikehold er utført samt rapportering av antall skader oppstått ved innretningen. For Statens jernbanetilsyn er det viktig at den rapportering som kreves fra virksomhetene, treffer riktig i forhold til tilsynsvirksomhetens behov,

samtidig som virksomhetene ikke belastes unødige med rapportering. I forskriftsutkastet er derfor hjemmelen til å kreve årsrapportering beholdt, men det er forutsatt at Statens jernbanetilsyn skal gå gjennom, vurdere behovet for rapportering og fastsette nytt innhold i rapporteringskravet.

Det er samtidig foreslått en forenkling av kravet til varsling og rapportering av ulykker, alvorlige hendelser og hendelser.

I gjeldende forskrifter er det krav til en loggbok for den enkelte fornøyelsesinnretning, der det er detaljerte krav til struktur og innhold i loggboken. I forskriftsutkastet foreslås loggboken erstattet av et sikkerhetsstyringssystem som skal gjelde for virksomheten, og som skal sikre at virksomheten har de rutiner som er nødvendige for sikker drift av fornøyelsesinnretningene.

Det foreslås færre detaljerte krav til struktur og innhold i sikkerhetsstyringssystemet, slik at den enkelte virksomhet kan tilpasse systemet til sin drift. Samtidig skjerpes kravene til innholdet i sikkerhetsstyringssystemet ved at det skal finnes bestemmelser om håndtering av risikoen forbundet med driften av fornøyelsesinnretningen, kompetansekrav til personellet, klargjøring av ansvar og myndighet, samt krav til oppfølging av ulykker, alvorlige hendelser og hendelser. For virksomheter som har flere fornøyelsesinnretninger innenfor samme område, vil det kunne være mest hensiktsmessig å ha et felles sikkerhetsstyringssystem for alle innretningene. Dette vil kunne representere en forenkling for disse virksomhetene.

Det foreslås videre innført et krav om at virksomhetene skal benytte og bekoste uavhengige inspeksjonsorgan for teknisk kontroll av fornøyelsesinnretninger. Dette er i overensstemmelse med norske og internasjonale standarder for sikkerhet i tivoli og fornøyelsesparker, for eksempel NS-EN 13814 – Tivoli og fornøyelsesparker, Maskiner og konstruksjoner, Sikkerhet. Bakgrunnen for kravet er at en stor del av fornøyelsesinnretningene er til dels kompliserte anlegg der brukerne kan bringes opp i høyde og fart som tilsier at det er et behov for å verifisere at innretningen tilfredsstillende de tekniske kravene i forskriften. En tilsvarende ordning er allerede gjennomført i Sverige og Danmark.

For oppblåsbare innretninger foreslås kravet forenklet ved at det ikke kreves uavhengig inspeksjonsorgan.

4 – Økonomiske og administrative konsekvenser

4.1. Konsekvenser for aktørene

Overgang til et mer overordnet regelverk medfører vanligvis økte kostnader for aktørene ved at virksomhetsinterne systemer og bestemmelser må gjennomgå og vurderes for å sikre etterlevelse av nytt regelverk. Når det gjelder utkastet til nytt regelverk for fornøyelsesinnretninger er det foreslått få materielle endringer, noe som innebærer at de som i dag har sikkerhetsmessig godkjenning i utgangspunktet vil oppfylle forskriftens krav. Ut over dette er det etter tilsynets oppfatning ikke noe som tilsier at innføringen av nytt regelverk i seg selv skulle føre til økte kostnader for eksisterende aktører.

Endringen som innebærer at den årlige sikkerhetsmessige godkjenningen erstattes med en driftstillatelse uten tidsbegrensning, vil medføre administrative besparelser for aktørene, som ikke lenger vil måtte søke om sikkerhetsmessig godkjenning hvert år.

Forslaget innebærer at kravene om periodisk tilsyn bortfaller, noe som åpner for et mer risikobasert tilsyn, samt flere tilsynsformer tilpasset innretningenes størrelse og kompleksitet. Dette kan for mange virksomheter bety at det vil bli lengre intervaller mellom de stedlige tilsynene, og at virksomheter som har driftstillatelser for flere innretninger ikke nødvendigvis vil få stedlig tilsyn med alle innretningene samtidig. Dette vil etter tilsynets vurdering bidra til at den administrative belastningen for virksomhetene vil bli redusert.

Statens jernbanetilsyns tilsyn er ikke, og vil fortsatt ikke være, en teknisk gjennomgang av fornøyelsesinnretninger. Det er i forskriftsutkastet presisert at det er den som innehar driftstillatelsen som har ansvaret for sikker drift. Det foreslås inntatt en bestemmelse som pålegger virksomhetene å benytte og bekoste uavhengige inspeksjonsorgan for teknisk kontroll av fornøyelsesinnretning. Dette er i tråd med gjeldende europeiske standarder, og benyttes allerede av enkelte virksomheter. Statens jernbanetilsyn kan ved enkeltvedtak gjøre unntak fra dette kravet. Kravet om uavhengige inspeksjonsorgan vil kunne medføre noe økte utgifter for virksomheter som ikke allerede benytter slike.

Innføringen av et virksomhetsegrep kombinert med at forskriften åpner for at det tegnes samlet forsikring for virksomhetens innretninger vil kunne medføre lavere totale forsikringskostnader enn i dag, hvor kravet er at innretninger skal forsikres enkeltvis.

4.2 Konsekvenser for Statens jernbanetilsyn

Innføring av nytt regelverk vil kreve kostnader forbundet med veiledning av virksomhetene, slik at de blir i stand til å overholde forskriftens krav.

Endringen som innebærer at den årlige sikkerhetsmessige godkjenningen erstattes av en driftstillatelse uten tidsbegrensning vil medføre administrative og økonomiske kostnader for Statens jernbanetilsyn på kort sikt, samtidig som det på noe lengre sikt vil innebære besparelser all den tid virksomhetene gis en tidsbegrenset driftstillatelse. Dette i motsetning til gjeldende ordning hvor det må søkes om sikkerhetsmessig godkjenning hvert år.

5. Merknader til de enkelte bestemmelser

5.1 Forskriften kapittel 1

Kommentarer til § 1-1 Formål

Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende forskrifter. Hensikten med bestemmelsen er å synliggjøre hva forskriften faktisk skal regulere og bidra til at håndhevelsen skjer i henhold til intensjonene. Samtidig skal formålsbestemmelsen gi føringer for skjønnsutøvelse og fortolkning av forskriften.

Kommentarer til § 1-2 Virkeområde

Forskriftens virkeområde tilsvarer virkeområdet i gjeldende forskrifter, med den forskjell at i motsetning til dagens regelverk er fornøyelsesinnretning definert i forslaget § 1-3. Stedsbegrepene fornøyelsepark, park og tivoli er fjernet i den nye forskriften.

Kommentarer til § 1-3 Definisjoner

Definisjonen av fornøyelsesinnretning i bestemmelsens bokstav a innebærer en presisering i forhold til dagens forskrifter. Definisjonen er identisk med definisjonen i utkast til lov om fornøyelsesinnretninger som er på høring fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Kommentarer til § 1-4 Myndighetene

I § 1-4 er det presisert at Statens jernbanetilsyn i særlige tilfeller kan gjøre unntak fra forskriften. Uttrykket "særlige tilfeller" innebærer at det skal legges en streng praksis til grunn før en kan gjøre unntak fra forskriften.

5.2 Forskriften kapittel 2

Kommentarer til § 2-2 Driftstillatelse og varsel ved endringer av betydning for driftstillatelsen

Det foreslås her at gjeldende bestemmelse om årlig sikkerhetsmessig godkjenning erstattes av et krav om driftstillatelse som betingelse for å drive fornøyelsesinnretning. Driftstillatelsen skal gis etter at virksomheten har godtgjort at den har forsikring etter utkastet § 2-4, at sikkerhetsnivået i utkastet § 2-12 er oppfylt, at virksomheten har et fungerende sikkerhetsstyringssystem etter utkastet § 2-10 og at virksomheten har nødvendig og kompetent personell til å operere fornøyelsesinnretningen etter utkastet kapittel 3.

Driftstillatelsen foreslås ikke tidsbegrenset, noe som innebærer at den gjelder til virksomheten selv frasier seg tillatelsen, eller den blir tilbakekalt av Statens jernbanetilsyn. Grunner for tilbakekall av driftstillatelsen vil være at virksomheten ikke lengre tilfredsstiller kravene for å inneha slik tillatelse.

Det foreslås at det ved flytting av ikke-mobil fornøyelsesinnretning alltid skal sendes inn søknad om ny driftstillatelse. Ved alle andre endringer av fornøyelsesinnretninger skal det sendes inn melding til Statens jernbanetilsyn, hvor det redegjøres for hva endringen går ut på. Statens jernbanetilsyn vil deretter vurdere om endringen er av en slik art at det er nødvendig å søke om ny driftstillatelse.

Kommentarer til § 2-3 Søknad om driftstillatelse

Ved søknad om driftstillatelse skal det benyttes et fastsatt skjema som vil bli utarbeidet av Statens jernbanetilsyn.

Kommentarer til § 2-4 Forsikringsdekning

Virksomheten skal være tilstrekkelig forsikret og ha sikkerhetsstillelse for erstatningsansvar som kan oppstå på grunn av fornøyelsesinnretninger. Bestemmelsen viderefører et objektivt erstatningsansvar for skader som voldes av fornøyelsesinnretninger. I tillegg foreslås det en plikt for virksomheten til å tegne forsikring og sørge for sikkerhetsstillelse til dekning av erstatningsansvaret.

Manglende sikkerhetsstillelse skal føre til tilbakekall av driftstillatelsen. Kravet om sikkerhetsstillelse er nytt og gir brukeren av en fornøyelsesinnretning og tredjemann et bedre vern enn om virksomheten kun var pliktig til å tegne forsikring. Årsaken er at sikkerhetsstillelsen også vil omfatte skader som er unntatt fra forsikringsdekningen, for eksempel skader som er forsettlig forvoldt av en ansatt i en virksomhet. I motsetning til gjeldende regelverk, foreslås plikten til å tegne forsikring knyttet til virksomheten, og ikke til den enkelte fornøyelsesinnretning. Dette innebærer at virksomheter med mer enn en fornøyelsesinnretning vil kunne tegne en forsikring for alle sine innretninger samlet.

Etter bestemmelsens tredje ledd plikter forsikrings-selskapet å varsle tilsynsmyndigheten om bortfall av sikkerhetsstillelse slik at tilsynsmyndigheten kan tilbakekalle virksomhetens driftstillatelse(r) for manglende sikkerhetsstillelse.

Kommentarer til § 2-5 Plikt til å varsle om ulykke og alvorlig hendelse

Når det gjelder plikten til å varsle om ulykke og alvorlig hendelse er gjeldende rett i det vesentlige videreført. Ved ulykke er det presisert at virksomheten straks skal varsle politiet og eventuelle andre relevante myndigheter. Deretter skal Statens jernbanetilsyn varsles.

Kommentarer til § 2-6 Rapporteringsplikt av ulykke, alvorlig hendelse og hendelse

Når det gjelder plikten til å rapportere til Statens jernbanetilsyn om ulykke, alvorlig hendelse og hendelse, er gjeldende rett i det vesentlige videreført, likevel slik at beskrivelsen av rapporteringsplikten er forenklet.

Kommentarer til § 2-7 Årsrapport

I gjeldende forskrifter er det krav til årsrapportering for den enkelte fornøyelsesinnretning til Statens jernbanetilsyn. Årsrapporteringen er i hovedsak en bekreftelse på at årlig/flerårig vedlikehold er utført, og en oversikt over uønskede hendelser.

I forskriftsutkastet er hjemmelen til å kreve årsrapportering beholdt, men det er forutsatt at tilsynet skal gå gjennom, vurdere behovet for rapportering og fastsette nytt innhold i rapporteringskravet.

Kommentarer til § 2-8 Forbud mot overdragelse o.l.

Etter gjeldende rett må det søkes om ny sikkerhetsmessig godkjenning ved eierskifte av fornøyelsesinnretning. I utkastet til ny forskrift foreslås dette videreført i den forstand at en driftstillatelse ikke kan overdras. Det er i tillegg presisert at driftstillatelsen heller ikke kan leies ut, leases bort eller på annen måte overlates til andre. Dette gjelder driftstillatelsen isolert sett. Ved salg av aksjene i et aksjeselskap som innehar driftstillatelse, vil driftstillatelsen følge med.

Kommentarer til § 2-9 Krav om sikkerhetsstyringssystem og § 2-10 Krav til sikkerhetsstyringssystem

I gjeldende forskrifter er det krav om at det for hver fornøyelsesinnretning skal utarbeides en loggbok. Loggboken skal være et hjelpemiddel for eier og driftspersonale for å dokumentere at fornøyelsesinnretningen blir drevet og vedlikeholdt på en forsvarlig måte og i henhold til forskriftskravene. Kravet om loggbok er detaljert beskrevet med krav om hvilke kapitler som skal finnes, og hvordan disse skal være utformet.

I forskriftsutkastet er det innført krav om sikkerhetsstyringssystem. Statens jernbanetilsyn har valgt å bruke betegnelsen sikkerhetsstyringssystem, dels for å tydeliggjøre at hensikten med systemet er å styre virksomheten slik at fornøyelsesinnretningen drives sikkert, dels for å markere at ett og samme system kan omfatte flere fornøyelsesinnretninger. I tillegg åpnes det for at virksomheten dersom det ønskes, kan legge inn andre virksomhetsområder i styringssystemet, f.eks. økonomistyring, kvalitetsstyring, mv. Dette antas å være mest aktuelt for større virksomheter.

Virksomhetene forventes, i større grad enn tilfellet synes å være i dag for mange virksomheter, å bruke sikkerhetsstyringssystemet som et redskap for å sikre en sikker drift av fornøyelsesinnretningene.

Det er presisert i forskriftsutkastet at sikkerhetsstyringssystemet skal være tilpasset arten og omfanget av den aktuelle virksomheten, og at systemet skal omfatte de bestemmelser som er nødvendig for å ha styring med de risikoer som følger av virksomheten.

For en virksomhet med en enkel innretning vil det være behov for et vesentlig enklere sikkerhetsstyringssystem enn for en virksomhet med flere kategorier fornøyelsesinnretninger som strekker seg over et større område, og med mange besøkende.

I forskriftsutkastet er derfor dagens detaljerte krav til struktur og innhold i loggboken erstattet av mindre detaljerte krav i kombinasjon med krav til minste innhold i sikkerhetsstyringssystemet.

I forslaget til overgangsbestemmelse, utkastet § 6-3 siste ledd gis virksomhetene en overgangsperiode på ett år for å etablere et sikkerhetsstyringssystem som er i tråd med forskriftens krav.

Kommentarer til minstekravene:

- a) Dette kravet er nytt i forhold til gjeldende forskrifter. Med enhver virksomhet følger det en viss risiko. Den mest sentrale delen av et sikkerhetsstyringssystem vil være å sikre at en har oversikt over risikoforholdene, har et avklart forhold til hvilken risiko som er akseptabel og hvilken som ikke er akseptabel, samt å sette i verk tiltak for å sørge for at risiko som ansees som uakseptabel bringes innenfor akseptable rammer. Virksomheten må derfor ha bestemmelser for hvordan slike risikomomenter skal identifiseres og følges opp.

- b) Virksomheten må ha bestemmelser for hvordan det skal føres kontroll med drift og vedlikehold for å ivareta sikkerheten ved fornøyelsesinnretningene. I mange tilfeller vil det finnes kontroll-, drifts- og vedlikeholdsanvisninger fra leverandøren, og disse vil da kunne benyttes. Virksomheten må imidlertid vurdere om det er behov for supplerende bestemmelser, særlig på driftssiden, og i de tilfeller det ikke finnes slike anvisninger fra leverandøren, må virksomheten selv utarbeide bestemmelser. Dette kan f.eks. dreie seg om hvilke kontroller som skal utføres og hvor ofte, hva som skal gjøres av periodisk vedlikehold og utskiftinger, instruks for hvordan innretningen skal betjenes, mv.
- c) Dette kravet er nytt i forhold til gjeldende forskrifter. Virksomheten må ha et bevisst forhold til hvilken kompetanse og derved opplæring som kreves for å kunne drive fornøyelsesinnretningen sikkert, f.eks. hos operatører, vedlikeholdspersonell etc. For alle oppgaver som har påvirkning på sikkerheten ved driften av fornøyelsesinnretningen, må virksomheten definere hva som er nødvendig kompetanse for å kunne drive sikkerhetsmessig forsvarlig. I forslaget til forskrift er redningspersonell særskilt nevnt. Redningspersonell vil ha en svært viktig funksjon blant annet ved behov for evakuering, og det vil være av særlig betydning at redningspersonalet har tilstrekkelig kompetanse for å organisere og gjennomføre redningsarbeidet på en rask og sikker måte.
- d) Dette kravet representerer en presisering i forhold til gjeldende forskrifter. Det er av sentral betydning for sikkerheten at det ikke er tvil om hvem i virksomheten som har ansvaret for og/eller myndigheten til å utføre oppgaver av betydning for sikkerheten. Virksomheten må derfor beskrive hvordan ansvar og myndighet er fordelt. Hvordan dette skal beskrives vil være opp til den enkelte virksomhet å avgjøre. For en større og komplisert virksomhet med mange ansatte kan det være hensiktsmessig å ha et organisasjonskart i kombinasjon med operative rutiner. I en liten virksomhet vil det ofte være tilstrekkelig med en enkel operativ instruks der det fremkommer hvem som skal gjøre hva. Samtidig kan det i en liten virksomhet med mange frivillige som kommer og går, også være viktig å ha bestemmelser som sikrer at alle til enhver tid vet hvem som gjør hva.
- e) Denne bestemmelsen er i hovedsak en videreføring av gjeldende forskriftskrav til hva slags dokumentasjon virksomheten må ha for sine innretninger.
- f) Alle virksomheter må ha en beredskapsplan for nødsituasjoner og andre situasjoner som kan true sikkerheten. Dette er i hovedsak en videreføring av de regler som gjelder i dag.
- g) Dette kravet er nytt i forhold til gjeldende forskrifter. Når det oppstår ulykker eller alvorlige hendelser er det viktig at det finnes rutiner for å redusere virkningen av ulykken eller hendelsen. Samtidig er det viktig å ha rutiner for å vurdere om ulykken eller hendelsen oppstod pga. mangler ved driftsrutiner, manglende etterlevelse av rutiner, tekniske feil eller manglende vedlikehold. Ved å finne årsaken til ulykken eller hendelsen, vil det være lettere for virksomheten å finne gode tiltak for å hindre at en tilsvarende ulykke eller hendelse oppstår på nytt.

Kommentarer til § 2-11 Utleie av fornøyelsesinnretning

Virksomheten som har driftstillatelse vil ved utleie ha det samme ansvaret for sikker drift som når innretningen betjenes i egen regi. Utleier vil være pliktig å sørge for at

leietaker er kjent med relevante deler av sikkerhetsstyringssystemet som gjelder for innretningen og må gi leietaker nødvendig opplæring. Ved ulykker og alvorlige hendelser, vil leietaker ha samme varslingsplikt som den virksomhet som har driftstillatelse jf. utkastet § 2-5.

Kommentarer til § 2-12 Akseptabelt sikkerhetsnivå

Så vel type fornøyelsesinnretninger som teknologien bak mer tradisjonelle innretninger vil være i stadig utvikling. Hvilken teknologi som medfører en akseptabel sikkerhet kan derfor endre seg. Samtidig finnes det for flere ulike fornøyelsesinnretninger internasjonale standarder som fastsetter tekniske krav for slike innretninger. Statens jernbanetilsyn har derfor valgt å foreslå mer overordnede og funksjonelle tekniske krav til fornøyelsesinnretninger enn hva tilfellet er i gjeldende forskrifter.

Det legges i denne forbindelse opp til at det finnes flere måter å oppfylle forskriftskravene på, men det primære kravet er at det dokumenteres at fornøyelsesinnretningen er i overensstemmelse med anerkjent standard, har et tilsvarende sikkerhetsnivå, eller gjennom ordningen med sikkerhetsmessig godkjenning har blitt ansett å ha et akseptabelt sikkerhetsnivå.

Det presiseres at virksomhetene vil måtte velge ett av alternativene i bestemmelsen a-c.

I paragrafens fjerde ledd foreslås en hjemmel for Statens jernbanetilsyn til å kreve at virksomheten bruker et uavhengig organ til å verifisere at nødvendig sikkerhet er ivaretatt ved en fornøyelsesinnretning, og at det kan kreves at et slikt uavhengig organ er akkreditert. Dette vil i enkelttilfeller kunne være nødvendig for å få bekreftet at de tekniske løsninger virksomhetene velger gir tilfredsstillende sikkerhet.

Kommentarer til § 2-13 Krav om bruk av uavhengig inspeksjonsorgan

Det foreslås inntatt en bestemmelse som pålegger virksomhetene å benytte og bekoste uavhengige inspeksjonsorgan for teknisk kontroll av fornøyelsesinnretning. Dette er i tråd med gjeldende europeiske standarder som i hovedsak krever årlige inspeksjoner, og benyttes allerede av enkelte virksomheter. Tilsynet kan ved enkeltvedtak gjøre unntak fra dette kravet.

Statens jernbanetilsyns tilsyn er ikke en teknisk gjennomgang av fornøyelsesinnretninger. For å ivareta kravene til teknisk sikkerhet er det behov for at en uavhengig instans jevnlig inspiserer innretninger for å verifisere at sikkerheten er ivaretatt. En slik inspeksjon kan eksempelvis gjelde undersøkelse av materialtretthet, som ikke lett vil kunne avdekkes ved vanlig visuell kontroll.

I gjeldende europeiske standarder finnes det ikke noe krav om godkjenning eller akkreditering av uavhengige inspeksjonsorgan. Det foreslås imidlertid i forskriften en hjemmel for å kunne kreve at et inspeksjonsorgan skal være akkreditert i tilfeller der det er særlige behov for å sikre at inspeksjonsorganet har nødvendig kompetanse og uavhengighet.

5.3 Forskriften kapittel 3

Kommentarer til § 3-2 Driftsleder

I denne bestemmelsen foreslås opprettholdt dagens krav om at fornøyelsesinnretninger skal ha driftsleder. Bestemmelsen om at det må søkes om ny sikkerhetsmessig godkjenning ved bytte av driftsleder foreslås tatt ut, men foreslås erstattet av en plikt for virksomheten til å sende melding til tilsynet ved skifte av driftsleder. Samtidig foreslås det presisert at tilsynet vil trekke tilbake driftstillatelsen dersom virksomheten ikke lenger har driftsleder.

I bestemmelsen foreslås også gitt en hjemmel for at Statens jernbanetilsyn kan sette krav til sertifisering av driftsledere. Statens jernbanetilsyn har imidlertid ingen umiddelbare planer om å innføre slik sertifisering.

Bestemmelsen om at driftsleder har myndighet til å treffe tiltak som er nødvendig for å gjennomføre forsvarlig drift og vedlikehold videreføres. Driftsleders plikt til å stanse virksomheten er tydeliggjort.

5.4 Forskriften kapittel 4.

Kommentarer til § 4-1 Krav til konstruksjon

Bestemmelsene i kapittel 4 er en videreføring av gjeldende rett, men er inntatt i en mer overordnet form.

Bestemmelsen angir kravene til konstruksjon, både med hensyn til passasjerenes sikkerhet og slik at nødvendige kontroll- og vedlikeholdsarbeider og utskifting av deler kan skje på en hensiktsmessig måte.

Det er også satt krav til at innretninger skal kunne stanses under drift så raskt at det ikke går utover passasjerenes sikkerhet.

Det er satt krav til hvilket språk leverandørens beskrivelse av hvordan en fornøyelsesinnretning skal monteres, demonteres og hvordan innretningen skal driftskontrolleres, driftes og vedlikeholdes. Beskrivelsen skal foreligge på norsk, svensk eller dansk.

Kommentarer til § 4-2 Oppføring

Bestemmelsen omhandler krav til grunnforhold og krav til fornøyelsesinnretningenes innbyrdes plassering og i forhold til andre konstruksjoner mv., slik at på- og avstigning kan foregå sikkert.

I tredje ledd er det gitt bestemmelser om krav til avskjerming av fornøyelsesinnretninger og arealer og rom som ikke er beregnet for publikum.

Kommentarer til § 4-3 Montering og demontering

Bestemmelsen tydeliggjør at det er virksomheten som er ansvarlig for at montering og demontering skjer på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte i henhold til vilkårene i driftstillatelsen. Leverandørens anvisning vil vanligvis anses å være sikkerhetsmessig forsvarlig, men virksomheten må likevel gjøre en selvstendig vurdering av sikkerheten.

Annet ledd bestemmer at alle komponenter som er av særlig betydning for sikkerheten skal kontrolleres ved montering og demontering.

5.5 Forskriften kapittel 5

Utkastet § 5-1 til § 5-5 er ment å ivareta spesielt viktige bestemmelser for utleiegokart. For øvrig gjelder alle andre krav i forskriften.

Kommentarer til § 5-1 Virkeområde

Virkeområdet tilsvarer virkeområdet i gjeldende forskrift om utleiegokart punkt 1.1.1.11. Dette innebærer at Statens jernbanetilsyn fører tilsyn med utleiegokart med maksimal oppnåelig hastighet på 50 km/t og som ikke er regulert av annen lovgivning.

Kommentarer til § 5-2 Krav til bane og kjøretøy

Tilsvaret bestemmelser i gjeldende forskrift bortsatt fra at reglene om småbarnskarting for barn under åtte år er fjernet, da bestemmelsen ikke lenger antas å ha praktisk betydning.

5.6. Forskriften kapittel 6

Kommentarer til § 6-3 Overgangsbestemmelser

I bestemmelsen er det inntatt en regel om at innretninger som har sikkerhetsmessig godkjenning vil bli gitt en midlertidig driftstillatelse inntil Statens jernbanetilsyn har verifisert at innretningen fyller forskriftens krav. Hvis innretningen ikke fyller forskriftskravene, kan Statens jernbanetilsyn i særlige tilfeller treffe enkeltvedtak om unntak, jf. § 1-4 siste ledd i utkast til forskriften.

I bestemmelsens annet ledd er det inntatt en bestemmelse som gir virksomhetene to år på seg til å gjennomføre en uavhengig inspeksjon, jf. utkast til forskrift § 2-13.